

הלכות שַׁת סִימָן שֶׁסָג

ביאורים ומוספים

טפחים מתיר משום שהוא מחיצה, ומחיצה אינה מועילה כשהיא נראית מבחוץ. והגרש"ב וולנברג השיב לו, שבחזו"א (שם סי' עד ס"ק יב) מפורש שגם פס ד' כשר בנראה מבחוץ. וראה שם עוד בענין זה.

[שוע"ט ד']

וְצָרִיךְ שְׁנֵי תְּנֵיחָה עַל פֶּתְחֵי הַמְּבֹוִי⁴³.

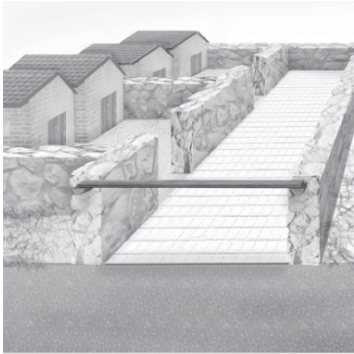
43 כזה

[משנ"ב ס"ק נא]

הַיָּנִי, שֶׁמִּתְּחִיל שְׁנֵי יְתוּדוֹת בְּשְׁנֵי הַקְּתָלִים מְזֵה וּמְזֵה לְצַד רְשׁוֹת-הַרְבִּיבִים⁴⁴.

44 כזה

[שעה"צ ס"ק לז]

וְאִינִי יוֹדֵעַ אֲמַאי לֹא קִתְּבוּ דְּקָא אֵית קְנָה נְמִי צוּרְתֵי הַפֶּתַח⁴⁵.

45 ולכאורה צריך לומר שכוונתו באופן שעובי היתדות אינו כנגד כל הכותל שניכר מבחוץ שאינם חלק ממנו, שאם עוביים הוא כעובי הכותל הריהם נחשבים להמשך של הכותל ולא ללחיים של צורת הפתח. אמנם דעת החזו"א (או"ח סי' ע ס"ק טז-יז) שהקנים של צורת הפתח צריכים לסתום מקצת מפתח המבוי, ואם העמידם כנגד עובי הכותל הרי זה פסול אף אם ניכר מבחוץ שאינם המשך של הכותל.

[ביה"ל ד"ה פסולה]

אֶפְשָׁר דְּקָנָה אֶפְלוּ עִמָּד מְאִלִּי גַם כֵּן מִתְּרָ⁴⁶, וְצָרִיךְ עֵינִי⁴⁷.

46 והדעת תורה (סט"ו ד"ה אם) כתב, שכאן מדובר בקורה עגולה או משופעת שאין אומרים בה 'פי תקרה יורד וסותם', וכמו שנתבאר בשו"ע לעיל (סי' שסא ס"ב).

47 ולכאורה יהיה נפקא מינה בדבר זה באופן שיש בסוף הרשות גשר, האם אפשר לסמוך עליו להתיר את הרשות מדין 'פי תקרה', **המשך במילואים עמוד 9**

[רמ"א סי"ב]

דְּאֵית לָהּ קְלָא³⁸.

38 ובאופן שלא העמידו את הכותל לשם לחי, הסתפק הדעת תורה (סי"ג ד"ה דאית) האם מועילה הכרה שהכותל משמש ללחי, או שצריך דוקא שהקול יגיע על ידי ההעמדה לשם לחי.

[משנ"ב ס"ק מג]

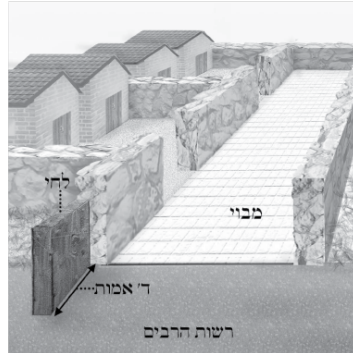
לֹא גָרַע מִלְּחֵי דְּעֶלְמָא³⁹.

39 ואפילו אם לא העמיד את כל הדי' אמות, אלא שמתחילה היה בפתח המבוי כותל פחות מד' אמות, והוסיף עליו לשם לחי ונעשה ארוך יותר מד' אמות, כתב החזו"א (או"ח סי' סז ס"ק יג) שמועיל, שהרי זה כעשה את כולו לשם לחי.

[משנ"ב ס"ק מז]

אַרְבַּע אַמּוֹת נְדוּן מְשׁוּם מְבֹוִי⁴⁰.

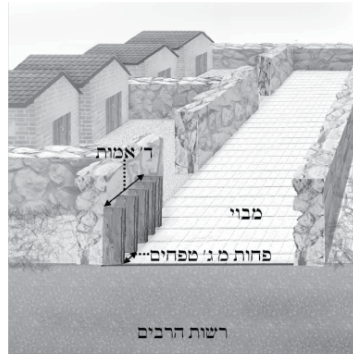
40 כזה

[משנ"ב שם]

יְכַן מְבֹוִי שֶׁעָשָׂה לְאֶרֶץ הַמְּבֹוִי לְפָנִים לְחַיִּים קְטָנִים הַרְבֵּה וְצוּפִים בְּפִתּוֹת מְשֻׁלְשָׁה טְפָחִים זֶה אַצֵּל זֶה בְּמִשְׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת⁴¹.

41 כזה

[משנ"ב ס"ק מח]

וּמְחִזִּי כְּמוֹסִיף עוֹד עַל הַפֶּתַח⁴².

42 ופסי חצר שהעמידם באופן שהם נראים מבחוץ ונמשכים די' אמות, כתב החזו"א (או"ח סי' סז ס"ק ח) שמדברי התוס' (עירובין ט, ב ד"ה כותל) מוכח שכשר. וביאר הטעם, משום שפסים מתירים מדין מחיצה, והיכר מחיצה יש גם ביותר מד' אמות. והגר"ח קניבסקי (מכתבים) שבסוף ספר בינת שמחה מכתב א ס"ק א) כתב לחדש, שהיינו דוקא בהניח שני פסים של חצר, אבל אם הניח פס אחד שרחב די' טפחים אין מועיל בנראה מבחוץ, ומשום שפס די'

מילואים

הִלְבוֹת שֶׁבֶת סִימֵן שֶׁסָג

המשך מעמוד רכ

[משנ"ב ס"ק נו]

ומִקְּלָל מְקוֹם כְּעִינֵן שֶׁיִּהְיֶה בוֹ מְשׁוֹת קֶצֶת²⁶.

26) והטעם שהש"ע לא הזכיר היתר זה, כתב הכף החיים (ס"ק מז) שהוא משום שסובר שהדבר מצוי שכלבים מתחככים בבתלים ומחזיקים מהם את מיחוי הסיד ביותר מג' טפחים הסמוכים לארץ, ונוצרת פירצה שהגדיים בוקעים בה, וכיון שהאנשים אינם שמים ליבם לזה יבואו לטלטל באיסור. עוד טעם כתב הב"י (ד"ה ובגמרא), שיתכן שסיד מחוי אינו מועיל להחזיר משום שאינו יכול לעמוד בפני עצמו.

[משנ"ב ס"ק נח]

יִתְּרֵי מְשָׁלֵשׁ לְאַרְצָא²⁷.

27) אבל פחות משלש כשר מדין לבדו. ומבואר בתרומת הדשן (סי' עד), שכן הדין גם לגבי לחיים של צורת הפתח, שיכול לעשותם מסיד מחוי, וכמו שכתב המשניב לעיל (ס"ק נו), וגם אם ימחה הטיט בתחתיתם עד גובה של פחות מג' טפחים הרי זה כשר, משום שמועיל לבדו בלחיים של צורת הפתח. אכן היינו דוקא בלבד בקצה הלחיים, אבל לענין לבדו באמצע הלחיים נחלקו האחרונים, שדעת השו"ת חתם סופר (אריח סי' צא) שמועיל, דעת החו"א (אריח סי' עט ס"ק יא) שאינו מועיל.

שלדעת ה"ט"ז כשר, ולדעת התוספת שבת פסול, וכאן סתם כדעת המחמירים.

וטעם פסול אבנים אלו לצורת הפתח, הוא ממה שאמרו בגמרא (עירובין יא, א) שפתחי שמאי פסולים לצורת הפתח, ולדעה אחת בגמרא היינו 'דלית ליה שקפיי', וביאר רש"י (ד"ה שקפיי) שהכוונה למוזות שנחלצו אבניהן מכאן ומכאן אבן יוצאת ואבן נכנסת, ואין זו צורת הפתח. ונחלקו האחרונים בביאור דבריו, דעת המקור חיים (תיקון עירובין) שאם יש פגימה או בליטה בקנים של צורת הפתח נחשב בזה כפתחי שימאי. אלא שכתב שאינו פסול אלא בכותל ד' אמות שבה לשמש בתורת מוחה לפתח, אבל אם הניח קנים לצורת הפתח הרי זה כשר גם אם יש בהם בליטות. והחו"א (אריח סי' ע' ס"ק כה) כתב, שאין חילוק בין קנה לכותל ד' אמות, ומ"מ כתב שאם יש זמורות בולטות מהקנה אינו נחשב כפתחי שימאי, כיון שניכר שזו צורת בניינו, ולא שנהרס ונפרץ כמו באבן נכנסת ואבן יוצאת. אמנם במקום אחר (י"ד סי' קעב ס"ק א) כתב, שראוי להחמיר כדעת המקור חיים שאף בבליטות יש פסול של פתחי שימאי, ולכן צריך לשפות את הקנים וליטול את עוקציהם, וכך הורה למעשה. [וראה בספר בינת שמחה (עמ' רה) לענין השקעים המצויים בחביות שמעמידים לצורת הפתח בעירובים העירוניים].

הִלְבוֹת שֶׁבֶת סִימֵן שֶׁסָג

המשך מעמוד רכא

48) ולפי מה שהכריע לעיל (ס"ק ח) ובביה"ל (ס"ב ד"ה טפח) שבשני פסים אין צריך שיהיה רחובם טפח, לכאורה יהיה דינו כלחי שאם עשאו מעצי אשרה כשר (כמבואר בשו"ע לעיל ס"ח), וכן כתב התוספת שבת (ס"ק ב).

אף שנעשה מאליו ולא לשם 'פי תקרה'. ובחו"א (אריח סי' עט ס"ק א) במעשה של יזו הבולט מבמי מבואר, שכשר גם בעומד מאליו.

[משנ"ב ס"ק נו]

או טַפַּח מְקָאן וְטַפַּח מְקָאן⁴⁸.

הִלְבוֹת שֶׁבֶת סִימֵן שֶׁסָג

המשך מעמוד 442

[שו"ע סכ"א]

הִיָּתָה יוֹצֵאָה מִכְּתֵל זֶה וְאֵינָה נוֹגַעַת בְּכֵתֵל זֶה, כְּגוֹן שֶׁשְׂמִיכָה עַל עֲמוּדִים⁵⁸.

58) כזה ו

מבוי

רשות הרבים

למטה מעשרה. א. שאם כל הקורה (גם חלקה העליון) היא למטה מעשרה, שבזה נפסלת הקורה בשיעור ג' טפחים שנדון כאויר ופוסל בהפסק של ג' טפחים, וזהו הדין של הש"ע כאן. ב. שגם באופן שחלק מן הקורה הוא למעלה מעשרה עדיין יש לפסול אם חלקה התחתון יורד למטה מעשרה מטעם שצריך חלל מבוי בגובה עשרה, כמבואר במשנ"ב להלן ס"ק פב, אלא שלענין פסול זה אם נשאר חלל י' בגובה עשרה ברוחב ד' טפחים הרי זה מכשיר את כל שאר הקורה אפילו מה שיוורד למטה מעשרה.

[משנ"ב ס"ק סו]

אֶמְנָם כְּסָפָר אֲוֹן־יַעֲקֹב וְכֵן בְּחֵדוּשֵׁי אֶבֶן־הַעֲזָז מִפְּקַקְיָן כְּזֶה, עֵינֵן שְׂמִי⁵⁷.

57) והחו"א הכריע (אריח סי' עו ס"ק ד) כדעת המכשירים.